

Силабус навчальної дисципліни

«Бюджетна система»

	<p>Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень (денна та заочна форма навчання)</p> <p>Освітньо-професійна програма «Податкова справа у сфері державного контролю»</p> <p>Рік навчання: 2-й, Семестр: 3-й</p> <p>Кількість кредитів: 4</p> <p>Обсяг: загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 32 год., семінарські заняття – 28 год., самостійна робота – 58 год., інд. роб. – 2 год</p> <p>Мова викладання: українська</p> <p>Підсумковий контроль – диф. залік</p> <p>Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуально-консультаційна робота</p>
Назва курсу	Бюджетна система
Викладач	Коляда Тетяна Анатоліївна, к. е. н., с.н.с., доцент
Контактний тел.	+380507532926
E-mail:	t.a.koliada@gmail.com
Електронна версія курсу	https://moodle.dpu.edu.ua/course/view.php?id=179
Консультації	Очні консультації: середа 13.00 – 14.00 Онлайн-консультації за попередньою домовленістю e-mail: t.a.koliada@gmail.com

Анотація курсу

Актуальність вивчення дисципліни «Бюджетна система» викликана тим, що в умовах перманентних кризових явищ в економіці виникає потреба у вивченні особливостей застосування новітніх бюджетних інструментів втручання держави у процеси розширеного відтворення, розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту. Використовуючи їх, держава може активно впливати на економічний і соціальний розвиток країни.

За рахунок опанування сучасних методів та технологій прийняття управлінських рішень у бюджетній сфері виникає можливість вирішити найгостріші проблеми економічного і соціального життя держави, зокрема це скорочення бюджетного дефіциту та державного боргу, ефективність оподаткування та оптимізація видатків бюджету, стан місцевих фінансів, реформування міжбюджетних відносин тощо.

Мета навчальної дисципліни. Отримання здобувачами вищої освіти фундаментальних теоретичних знань та професійних компетентностей у сфері формування і використання бюджетних ресурсів держави, здатних на високому професійному рівні здійснювати аналітичні дослідження із застосуванням методів та інструментарію впливу бюджетної системи на темпи соціально-економічного розвитку країни, опанувати сучасні підходи до прийняття фінансових рішень в умовах ризику та невизначеності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Бюджетна система» є: дослідження теоретико-правових засад побудови та функціонування бюджетної системи України; розкриття здобувачам освіти повноваження та компетенції суб'єктів бюджетного процесу; вивчення принципів і методів формування і використання коштів державного та місцевих бюджетів України; розкриття концепцій збалансування бюджету та джерел фінансування дефіциту бюджету; визначення особливостей бюджетного перерозподілу в умовах децентралізації влади; розкриття особливостей обслуговування та управління державним боргом України; опанування формам і методів фінансування бюджетних видатків; вироблення вміння аналізувати фінансові показники доходів і видатків бюджетів усіх рівнів задля прийняття ефективних управлінських рішень.

2. Формат курсу – очний, дистанційний та змішаний. Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо- та відео-, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.п.

3. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни.

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти такими компетентностями:

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

– здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

– демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Фахові компетентності:

– здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій обліку, аналізу, аудиту, звітності, податкового контролю та оподаткування.

4. Результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні вміти:

– знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

– розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

– знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

– володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.

– розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

5. Обсяг курсу для денної форми навчання.

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	32 год.	4 год.
семінарські заняття	28 год.	4 год.
самостійна робота	58 год.	110 год.

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання. У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачем з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу Internet), доступ до платформи MOODLE, та оргтехніку для комунікації з викладачем та підготовки (друку) рефератів, проектів та інших письмових робіт.

7. Політика курсу.

7.1. Політика щодо академічної доброчесності: визначається Положенням про академічну доброчесність Університету державної фіскальної служби України» (наказ ректора Університету державної фіскальної служби України від 31.10.2019 № 1792); «Кодексом академічної доброчесності Університету державної фіскальної служби України» (наказ Університету державної фіскальної служби України від 28.02.2020 №347).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

– самостійне виконання завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилення на джерела інформації; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету; позбавлення академічної стипендії; відрахування з Університету.

7.2. Політика щодо дедлайнів та перескладання: завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – у межах 30% від звичайної оцінки. Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції факультету податкової справи, обліку та аудиту за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.3. Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим.

8. Структура курсу

Год./ сем.	Тема	Форма заняття та методи*	Результати навчання	Вага оцінок (к-ть балів)
15 год / 2 сем	Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави	<i>Семінар:</i> Тести, робота в групах, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Розуміти сутність і призначення бюджету. Поглибити знання про функції, види та форми бюджету. Знати бюджетну класифікацію.	3 б.
15 год / 2 сем	Тема 2. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	<i>Семінар:</i> Тести, робота в групах, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Систематизувати та закріпити знання про основи бюджетного устрою. Розуміти сутність та структуру бюджетної системи України. Знати бюджетні права і повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування.	3 б.
15 год / 2 сем	Тема 3. Система доходів бюджету	<i>Семінар:</i> Тести, робота в групах, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Поглибити знання про сутність і характеристику доходів бюджету. Розуміти склад і структуру доходів місцевих бюджетів. Знати класифікацію доходів бюджету.	3 б.
15 год / 4 сем	Тема 4. Система видатків бюджету	<i>Семінар:</i> Тести, робота в групах, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Поглибити знання про економічну сутність та напрями витрачання видатків бюджету. Систематизувати та закріпити знання про види та класифікацію видатків. Розуміти склад та структуру видатків державного та місцевих бюджетів України. Знати сутність бюджетного фінансування.	3 б.
15 год / 4 сем	Тема 5. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	<i>Семінар:</i> Тести, робота в групах, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Систематизувати та закріпити знання про економічну сутність бюджетного дефіциту і причини його виникнення. Розуміти види бюджетного дефіциту. Знати джерела фінансування бюджетного дефіциту. Знати специфіку управління бюджетним дефіцитом.	3 б.
15 год / 4 сем	Тема 6. Державний борг	<i>Семінар:</i> Тести, робота в групах, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Поглибити знання про сутність державного боргу, причини його виникнення і зростання. Знати види державного боргу і джерела його погашення. Закріпити методи управління державним боргом та специфіку його обслуговування.	3 б.
15 год / 4 сем	Тема 7. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	<i>Семінар:</i> Тести, робота в групах, дискусія, усне опитування, підготовка	Поглибити знання про сутність міжбюджетних відносин та особливості їх організації. Знати концепції бюджетного унітаризму	3 б.

		презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	та бюджетного федералізму. Закріпити сутність бюджетного регулювання, його цілі та методи. Знати інструменти міжбюджетних відносин, бюджетні трансферти та їх види.	
15 год / 4 сем	Тема 8. Фінансування соціальних (обов'язкових) видатків бюджету	<i>Семинар:</i> Тести, робота в групах, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Систематизувати та закріпити знання про соціальні видатки бюджету: склад, структура та причини зростання. Розуміти сутність держави загального добробуту та її моделі. Знати зарубіжний досвід бюджетного фінансування малозабезпечених верств населення.	3 б.
15 год / 2 сем	Тема 8 Фінансування дискреційних видатків бюджету	<i>Семинар:</i> Тести, робота в групах, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Систематизувати та закріпити знання про видатки бюджету на економічну діяльність; на національну оборону; на громадський порядок, безпеку та судову владу; на загальнодержавні функції. Розуміти специфіку фінансування інших функцій держави.	3 б.

Методи навчання – способи досягнення навчальної мети, система послідовних взаємодій викладача й здобувачів вищої освіти, які забезпечують засвоєння змісту.

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні, наочні, практичні методи – індуктивний та дедуктивний методи;
- творчі, проблемно-пошукові методи;
- індивідуально-консультаційна робота під керівництвом викладача, самостійна робота.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: метод стимулювання обов'язку та відповідальності.

Методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: метод усного контролю; письмовий контроль; тестові методи; контрольна перевірка; диф. залік.

Форма організації занять: навчальний процес здійснюється у таких формах, як класичні лекції, лекції-бесіди, лекції-консультації, тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання практичних завдань, тренінги, складання конспекту із завдань, що винесені на самостійну роботу, обговорення наукових публікацій тощо.

Організація поточного та підсумкового контролю знань.

Контрольні заходи включають в себе:

– поточний контроль знань, що здійснюється протягом семестру під час проведення семінарських, індивідуальних занять, а також самостійної роботи та є засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу. Проводиться у формі усного опитування, письмових тестів, вирішення практичних завдань, захисту індивідуальної роботи, експрес-опитування;

– модульний контроль знань, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Проводиться у формі модульної контрольної роботи – (колоквіум);

– підсумковий контроль знань: проводиться у формі диф. заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом та графіком освітнього процесу.

Здобувач вищої освіти вважається допущеним до підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Бюджетна система» (диф. заліку), якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом на семестр з цієї навчальної дисципліни.

9. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: семінарська робота: 30% загальної кількості балів; завдання самостійної/індивідуальної роботи: 20% загальної кількості балів; диф. залік: 50% загальної кількості балів.

Розподіл балів з навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Модулі	Модуль 1 - (17 балів)					Контрольний захід №1 - 5	Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання LMS MOODLE – 5 балів	Загальна кількість балів за поточний контролем - 50	Диф. залік - 50 балів	Загальна оцінка з дисципліни = 50 балів + 50 балів (Диф. залік)
Загальна кількість балів за модулем №1	12 балів									
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4						
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3						
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи									
Модулі	Модуль 2 - (33 балів)									
Загальна кількість балів за модулем №2	15 балів					Контрольний захід №2- 5				
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9					
Відповідь на семінарських заняттях	3	3	3	3	3					
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи									
Індивідуальна робота	8									

10. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно	відмінно
80-89	B	дуже добре	добре
70-79	C	добре	
60-69	D	задовільно	задовільно
50-59	E	достатньо	
35-49	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	

11. Політика оцінювання

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру /диф.залік – 50/50 %
Вимоги до наукової роботи	Вивчення окремих питань, що передбачені для самостійного опрацювання. Оцінюється робота з тими матеріалами, які не задіяні в виконанні здобувачами вищої освіти домашніх завдань. Це матеріали, включені в перші два пункту розділу додаткові навчальні матеріали. Оцінка проводиться за складовою системи, в тому числі: коментарів до певних тем з зазначених матеріалів, розміщення на форумі в розділі «індивідуальна робота»; реферату, написаного студентом за однією з зазначених навчальних матеріалів обсягом до 10 сторінок формату А4 (обов'язкова розробка презентації – не менше 7 слайдів) за запропонованою тематикою. Тематика для написання реферату обирається здобувачем вищої освіти самостійно зі списку. За бажанням здобувача вищої освіти можна підготувати тези доповіді на конференцію.
Семінарські заняття	Заняття проводяться здобувачами вищої освіти згідно з розкладом занять у відповідності з планами занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану самостійну роботу, демонстрація практичних навичок, тощо. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях. При оцінці роботи здобувача вищої освіти на занятті враховується: відвідуваність занять, активна і продуктивна участь на семінарських заняттях, вивчення основної і додаткової літератури, своєчасне здавання всіх завдань.
Умови підсумкового контролю	Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться у письмовій формі у вигляді диференційованого заліку (за чотири рівневою шкалою оцінювання). Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виносить на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Загальна система оцінювання – остаточна оцінка за поточну навчальну діяльність виставляється за 3-ри бальною (національною) шкалою. Участь у роботі впродовж семестру/ диф.залік – 50%/50 % за 100-бальною шкалою. Здобувач вищої освіти відвідав усі семінарські заняття і отримав не менше, ніж 25 балів за поточну успішність. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 50 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 25 балів.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (зі змінами і доповненнями). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.
5. Бюджетна система: підручник / І.В. Алексєєв, Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.
6. Бюджетна система: навчальний посібник / Піхоцька О.М., Фурдичко Л.С., Синютка Н.Г. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.
7. *Варналій З.С.* Податкова система: [підручник] / З.С. Варналій, М.В. Романюк. К.: Знання України, 2019. 567 с.
8. *Миськів Г.В.* Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с.
9. *Музиченко Г.В., Коляда Т.А.* Навчальний посібник з дисципліни «Публічні фінанси». Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2022. 100 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/15850>
10. *Ярошевич Н.Б.* Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, А.І. Якимів. Львів.: «Новий Світ2000», 2019. 400 с.

Допоміжна:

11. *Коляда Т.А., Бенч Л.Я., Рибіна Н.Д.* Боргова складова забезпечення стійкості публічних фінансів України: стан і тенденції розвитку. Бізнес Інформ. 2021. № 7. С. 178-186. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-7_0-pages-178_186.pdf
12. *Бенч Л.Я., Коляда Т.А., Бай А.О.* Функціонування ринку внутрішніх державних запозичень в Україні. Бізнес Інформ. 2020. №6. С. 259-266. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-6_0-pages-259_266.pdf
13. *Коляда Т.А., Токарчук О.Л.* Сутність і значення податкових інструментів у забезпеченні відновлення економіки України. Бізнес Інформ. 2023. № 6. С. 157-163. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-6_0-pages-157_163.pdf
14. *Троніна В. Б.* Фінансування державних соціальних програм: новітні підходи та інструменти. Науковий вісник Полісся. 2020. № 2(21). С. 17-28.
15. Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації : [монографія] / М.Д. Бедринець, М.О. Кужелев, Т.А. Коляда та ін.; за загальною редакцією к.е.н., доцента М.Д. Бедринець. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 318 с.

Інформаційні ресурси Інтернет:

16. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
17. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
18. Офіційне інтернет-представництво Офісу Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
19. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://treasury.gov.ua/>
20. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>
21. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
22. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

23. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
24. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>
25. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
26. E-data – Єдиний веб-портал використання публічних коштів. URL: <https://spending.gov.ua/new/>

Міжнародні видання:

27. «American Economic Review». URL: <https://www.aeaweb.org/journals/AER>
28. «Journal of Finance». URL: <https://afajof.org/journal-of-finance/>
29. «The Economic Journal». URL: <https://res.org.uk/journals/the-economic-journal/>
30. «Cambridge University Press» Journal of Finance». URL: <https://www.cambridge.org/>